

Ennek a számnak az ára 10 korona.

Negyvenkettedik évfolyam.

50. szám.

Debreczen, 1922 december 16.

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ: DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ: DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik
minden héten egyszer
szombaton, egy íven

→ Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Kollégium. →
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Előfizetési ár:
egész évre 100 K., félévre
50 K. Egyes szám ára 3 K.

Méliusz Péter.

Megnyitó beszéd a Debreczeni Kálvinisták Templom-egyesületének és a Hittanszaki Önképző Társulatnak 1922 december 15-én tartott emlékünnepején.
Tartotta: Dr. Baltazár Dezső püspök.

„Az igaznak emlékezete áldott; a gonosznak neve pedig megrothad“: mondja az ószövetség igazsága. „Az igazak fénylenek, mint a nap az ő Atyjoknak országában“: mondja az újszövetség igazsága. A Méliusz Péter neve nem rothadt meg, hanem mint századok során száz annyit termő magvetetnek el évről-évre és gyümölcsözik a kálvini keresztyén életnek ékességével és gazdagsággal Isten dicsőségéért sokasodó aranykalászos tengerében. A Méliusz Péter neve nem rothadt meg; mert hordozója nem volt sötétséget terjesztő gonosz, hanem azok közül a jók és áldottak közül való, akik Istennek áldozott, Istennek szentelt életükben, ezen életük tenger munkáiban, bátor küzdelmeiben, türt töredelmeiben s dicsekedve viselt szenvedéseiben, mint a Bárány vérében mossák és fehérítik meg lakodalmivá lelkük ruházatát.

A Méliusz Péter emlékezete áldott; mert ő igaz volt. Igaz volt az isteni igazságok megkeresésében, hirdetésében, szolgálataiban. Másfél évtizedre szorítkozik az előttünk ismeretes működése, 14 évig volt papja Debreczennek, 11 esztendeig püspöke a tiszántúli egyházkerületnek és ilyen szűk időkeretek közé századokra szóló munkának korszakalkotó eredményeit tudta betakarítani.

A magyar kálvinista jellem kimetszett kristálya volt. Tiszta a látásban, kemény a küzdelemben. Tiszta és kemény, mint a kristály: östüzek csudás szülöttje. Tiszta szemének reflektorával bevilágít az Írásnak is, az életnek is a mélységeibe és egysegre hozza a kettőnek igazságait. Az igazságokban Isten dicsőségét látja és szolgálja. Csak az Isten országának alattvalóságát vállalja s ennek a szolgálat ak fegyverzetében olyan csatát vív a földi világgal: ennek sötétségével és szolgátságával; de másik szélsőségével a szemfenyvesztéssel és szabadossággal is, hogy küzdelmének gigázi méretei, keménysége, törhetetlensége, tüze, lángja és heve előtt az utókor megbüvölve áll ma is. Allhat szégyenkezve is ez a se hév, se hideg kor, amelynek

neve nem is feláldozás, nem is küzdelem, nem is munka, de mégis csak nem is élet, hanem halál.

Ennek a halálnak országába, a sötétségbe hadd vigyen fényességet a Méliusz Péter emlékezetének felújítása. Hadd vigyen világosságot, evangéliomi ébresztést élete példájával ez az igaz ember, aki fénylik, mint a nap az ő atyjának, Istennek országában.

Tárca

Méliusz.

Halálának háromszázötven éves fordulóján.

Írta: Baja Mihály.

Ős Debreczen még kálvinista fészek,
De Szentannán harangoznak sokat;
Ma számlánk háromszázötven évet
S jó Méliusz, botyogtjuk sírodat.

Mikor te éltél: már a tiszta hitnek
Forrása mellett mendegélt a nyáj,
De jöttek ám a farkasok, akiknek
A hívő szentek egyessége fáj.

Jöttek „tévelygő mesterek“ szívökben
Vak gyűlölettel, szímatolva rést.
Hogy amikor a jámbor keble dőbben:
Neki szegezzék álnokul a kést.

Arany Tamás, Dávid Ferenc s a többi
Rendbontók, Szentháromság tagadók;
A „vipérák tojásait“ kiölni
Csak tüzből edzett fegyverek valók.

Hány harcot nyertél forró disputákon?!
Szegecs véggel sújtott le ostorod.
S ha egy ellenfél elterült a gáton,
Reád amott új Belzebub morog.

Nagy volt a harc. És ott dőlt el a sorsunk,
Hogy Krisztust Kálvin hittal valljuk-é,
Vagy mint az oldott kéve szétomoljunk,
Sorrádvá lassan biztos sír fölé.

*Hívünk szentségét, szüzi tisztaságát,
Kíváta hitel tudásod, a sok, —
A vert sereg fölszedte sátorfáját,
Erdély a fészük: unitáriusok.*

*Mondád: Élünk-halunk az iskolára!!
Nem állhatunk meg esonkán, fé úton:
Jönnék tudós tanítók sok diakkal...
S kaput tár nekik a kollógiom.*

*S hogy ontja dús kalászként, garmadával
Eszméidet az írott könyv, be ü!
A „nyomtató műhely“ nevedre rávall,
Mely most is áll — s ma is delej e tü.*

*Leég a város. Lángok mar aléka
Lesz annyi ház. A templom romba dül.
Varázs-szaradra tűnik omladéka
S állsz új básiyak közt, rendületlenül.*

*S hogy tisztán láss s a külső szervezetben
„Igaz hitvallás“ mellett rend legyen:
Adsz „Törvénykönyvet“. S buzgó, ernyedetlen
Munkával raksz köt köre a hegyen.*

*„Örök emlékezetre méltó bajnok,
Mint Béza szól: „Igazság harcosa“.
Száz kézzel küzdesz! S állod hűn a harcot —
És meg nem ingat száz rész, száz tusa.*

*Mint lángoszlop, világolsz a homályban.
Fénylő Kolosszus, győzhetlen Titán!
S ma egyesül a lelkünk tiszta vágyban,
Mely nagy nevedre fényt, babért kíván.*

*Hol, merre nyugszol? Az idők homokja
Alélt szemedre sátorhol rakoit?
Így járunk mindig: tűnő századokba
Fakulnak a kihűlt, nagy csillagok.*

*Az ősök sírja szent, hová utódok
Áldozni járnak és borongani:
E szent öröm, im, nekünk nem adódott, —
S ki téged elfelejt: sehonnai!*

*„Világító Lámpásod“ sugarával
Keressük a jelt, mely fölötted állt:
Nagy lelked égig érő oszlopával
Jó Méliusz, oszlatjuk a homályt.*

Méliusz és korunk.

(Ünnepi előadás a debreczeni Kálvinisták Templom-egyesületének és a Hittanszaki Önképző Társulatnak Méliusz-ünnepélyén, 1922 december 15-én.)

Amikor kerestük negyedfélszázados sírját és nem találtuk, vajjon megzendült-e lelkünkben a húsvéti angyalszózat: „Mit keressetek a holtak között az élőt?“ Amikor a kegyelet kutató munkája, ismételt fáradozások után, végre is kénytelen volt beletörödni abba az először nagyon kegyeletlennek tetsző gondolatba, hogy a Méliusz testének por-

részeeskéi a régi Dobozy-temető dombjának arany-sárga, finom, szelíd homokjába immáron mind-örökre elvegyültek s a jelenben talán debreczeni lakoházak — paloták és kunyhók — falában élnek tovább a maguk körforgásos anyagi életét a természetnek örök rendje szerint: jutott-é eszünkbe, micsoda drága jelkép és lelki utalás tulajdonképen számunkra ez a rideg és bántó fizikai tény? „Minden múlandó csupán hasonlat“. A Méliusz múlandóság alá vettett részeinek ez a sorsa vajjon nem a lelkének halál utáni életét, történetét és sorsát példazza-é? Azét a lélekét, amelyből egy-egy izzó atom minden debreczeni, minden magyar református lélekbe jutott — azét a lélekét, amely ősi kulturintéz enyeink szellempalotáinak falaiban épe úgy, mint az egyeni hitélet kis fészkeiben ott éli tovább a maga életét, a lélek életének és hatásainak szilárd, bár örökítettű törvényei szerint, mint tűz- és vízálló kötőanyag?

Jutott-é akkor mindez eszünkbe?

Talán jó volt, hogy nem jutott eszünkbe. És talán nem jó, hogy most, ez ünnepi órában, eszünkbe jut. Talán, ha ezeket a gondolatokat ma távol tudnók a lelkünktől tartani, ünnepi hangulatunk fényét nem árnyalják be a lehangoltság és a kétely fekete drapériái. Hiszen igaz, gyászünnepet ülünk, halotti évfordulót: de ebben a háromszázötven éves gyászban ma már nem fekete pompanak kellene komorkodnia, hanem az örökkévalóságban hallelujázó szentek fehér ruháiról visszaverődő fénynek; nem az emlékezés melabús orgonaszavának kellene csupán búgnia, hanem az Étet és a Feltámadás, a Reménység és a Bizonyosság angyalainak kürtjeiből kellene harsognia egy dicső zenének, a kifogyhatatlan húsvéti téma egy változatának: „Mit keressetek a holtak között az élőt? A temetőben, a múltban, tehát a múlandóságban Méliuszt?“ Méliusz él: él az örökkévalóságban, mint a S-entháromság egy Isten teremtő, megváltó és megszentelő gondolatának dicsőült részese, szerelmes, megváltó akaratának a szentek munkás nyugodalmaiba emeltett eszköze — és él az örökkévalóság e tűnő darabkájában, suhanó árnyképeben, a jelenkorban is: él, mint lelkeket formáló, kalauzoló lélek; él, mint éltető eszme, „mely fennmarad s nőttön nő tiszta fénye, amint időben, térben távozik: — él, igen, mint a magyar kálvinizmus őrszelleme!“

Nos, legyünk őszinték önmagunkhoz, egymáshoz és ünnepeltünkhöz, — hiszen őszinteség a legszebb ünneplő ruha, amelyet Méliuszra s általában a reformáció bármely nagy alakjára való emlékezésünk közben magunkra lehet és magunkra kell öltönnünk! — és valljuk be, hogy mindezt hinni, mind ebben bízni, valóban nagyon jó volna. De ez a hit és ez a bizalom, — hogy Méliusz él és élni fog, fölöttünk és bennünk — ma egyáltalában nem olyan könnyű és nem annyira magától értetődő dolog, mint ahogy azt, ünnepi hangulatunk önkentelen varázsában, talán elképzelni szeretnők. Valljuk csak be, igazi becsületes kálvinista őszinteséggel, — hiszen, ha sok egyéb nem is, ez

az egy csak meg kellett hogy maradjon még itt Debreczenben a Méliuszok örökéből, — hogy keblünknek természetes és elsődleges megnyilatkozása ma nem annyira a hívő bizodalom ünnepi hymnusa, mint inkább egy nehéz sóhaj — „szél, melyet emberszív sóhajt”, — amelyben szomorúan lebbenek meg a lehangoltságnak és a kételynek ünnepünket beárnyékoló fekete drapériái. Igen, igen — mielőtt eljuthatnánk oda, hogy a Méliusz ismeretlen sírja fölött való ünnepi merengésünk az élet diadalmas dalává zendülhetne, minekünk, mai szegény magyaroknak, borongó és tört lelkű debreczeni kálvinistáknak előbb egy, a húsvéti evangéliom fordítottját képező luciferi szózáttal kell a lelkünkben megbirkóznunk: „Mit keresitek az élők között a holtat? Mit akartok a XX. században Méliusszal? A dogma emberével egy oly világban, amely — már akár vallástalanságból, akár épen ellenkezőleg, nagyobb életteljességre és eredetiségre törekvő vallásosságból — semmi iránt sem vesztette el annyira a bizalmát, a multat alkotó lelki tényezők és értékek között, mint épen a vallási dogma iránt? Mit akartok a türelmetlen és zordon egyházi fegyelem emberével egy olyan korban, amely — ha százszor hajba is kap önnön magával egyébként a liberálisizmus értelmezése fölött — egy értelemmel sorozza legföltettebb kincsei közé a vallási türelmet s viszont semmiféle fegyelemmel nem áll, szellemi alkatából következőleg, annyira hadilábon, mint épen az egyházi-val? Úgy, úgy, — mit akartok Méliusszal olyan időben és olyan emberek között, amelyhez és akikhez, talán a múzeumi vagy naptári érdekesség szempontján kívül, hiába erőltetitek, nincs és nem is lehet többé mondanivalója?”

Ne tiltakozunk felháborodva e luciferi, ünneprontó szózat ellen. Mondám, nem kívülről jön az, Mindnyájan meghallhatjuk önlélkünkben, ha egyszerű az önismeret és önbírálat alázatos csendességében kezdünk figyelni annak szavára. És ez a szó — hiába rugódozunk ellene! — azt is megfogja nekünk kérelhetetlenül mondani, hogy Méliusz igazában még nem háromszázötven esztendősi halt. Alig 100 esztendeje halt ő meg a magyar kálvinisták s különösen a debreczeni ember számára, — de akkor aztán meghalt igazán, alaposan és — legalább úgy látszik — a feltámadásnak mindennemű reménye nélkül. Mert az ő gondolatvilága s annak éle-, világ- és jellemformáló ereje a legutóbbi század folyamán szűnt meg az lenni, ami addig volt: megszűnt öntudatosan élő, ható és uralkodó tényező lenni a debreczeni s általában a magyar református köz- és magánéletben. Alakja, lényé azóta vesztette el azt a csodálatos személytelen ható- és vonzó erejét, amellyel addig hatott és vonzott századokon át a református gondolat- és életrendszer összetartó és nevelő, világosító, tisztító és fejlesztő hatalmán keresztül — azon a félelme-en nagyszerű történelmi hatalmon keresztül, amelyet a magyar lélekbe az ő lángpöröly-szava kalapált bele az ő, biztos vaskézrel csavarintott gondolatprese sajtolt bele. Személyte-

len vonzóereje elvesztével pedig — ez talán valamennyi között a legnagyobb hiányérzetünk, mely elfog bennünket, midőn ma közelíteni igyekeznénk komor ködökbe vesző alakjához — nem maradt semmiféle személyes vonzóereje. Egyéb, nagy és legnagyobb korabeli alakok, ha szellemviláguk ép oly idegenszerűnek mutatkozik is a miénkkel zembesítve, mint a Méliuszé, személyiségük varázsával máig le tudnak bennünket bilincselni s még aki a legtávolabb áll is attól, hogy egy Luthe nek, Zwinglinek, Kálvinnak, egy Dévaynak, Sztárainak, Szegedi Kis Istvánnak minden tanítását, vagy akár csak a sarkalatosabbakat is, elfogadja, aláírja s lelke életébe aszimilálni képes legyen, még az ilyen is dagadó lélekkel és hangosabban verő szívvel érzi meg ezekben a nagyságokban az örök embert, csodálja az örök hőst és öleli át az örök testvért, az istengyermeket. De Méliusz? Akinek személyes életkörülményeiről a lehető legsoványabb adatokkal rendelkezünk csupán s ez adatokban alig-alig van egyéb szín és élet, mint az, amit a Válaszúti Komédia szellemes, de csúfolkodó, párt-szenvedély vezette írójának torzító ecsete karikatúrázott beléjük? Akiről szíves készséggel, vagy legalább is konvencióhódolattal hajlandók vagyunk elhinni az adatoknak és a saját írásainak azt, hogy igen nagy és sokoldalú tudós, rendkívül termékeny magyar író, fontos beszédű, zuhogó szavú szónok, kérelhetetlen hitvitázó, keménykezű szervező és kormányzó s tán csodás koraérett lángelme volt, de akiről nem hihetjük el sem életrajzi adatainak sem írásainak (legelsősorban azért nem, mert maguk sem állítják) azt, hogy zsolozsmázó szívű istengyermek, hogy vértanúi elszánású hős lett volna. Nem látjuk őt sem a wormsihoz hasonló, ördögöktől hemzsegő útra lépni, sem a haremezön megáldozni életét, sem egymásnak szögeződő testvérkardok közé vetni magát, — nem látjuk szirtvugaalommal ott ülni a puszaporos hordón, mint Dévayt, nem halljuk az ellenségektől körülölködött dombon hegedülni bátor és édes zsoldárdallamokat Sztáraihoz hasonlóan, s testén hiába keresünk korb- és eszimasaroknyomokat, aminőket a vele egy évben elhalt agg mestere s barátja, a hitvaló Szegedi Kis István visel vala. Hogy tegyük hát ma méltó lelki talapzatra, hogyan ünnepeljük ma a szellem igazságában Méliusz Pétert, hogyha személyiségével époly kevés-é tudunk a konszenznek idők és világfelfogások különbségeit áthidaló kapcsolataiba lépni, mint amennyire távolállóknak érezzük lelkünköt és korunköt kemény, édes dogmáit és engesztelhetetlen, hideg dogmatizmusát?

Ez a — ne tagadjuk — mindnyájunk lelkében ott ólalkodó és kelletlenkedő, ünneprontónak tetsző kétágú kérdés csakugyan azzá is lehetne, hogyha kerülgetnők, leplezgetnők és nem mernénk szembenézni vele. Bátran és őszintén szemügyre véve azonban, egy kettős ünnepi áldozat drága alkalmát fedezhetjük benne föl — s ez a kettős áldozat lesz reá egyúttal az egyedül méltó felelet is.

Dr. Révész Imre.

(Folytatjuk.)

Egyház

A tiszántúli egyházkerület őszi közgyűlése

szokatlanul későn, december hó 13. és 14. napján volt, mivel az egyházkerület eme kiváló képviselése együttesen kívánt megemlékezni a negyedfélszáz évvel ezelőtt elhunyt nagy szervező püspökről: Méliusz Péterről, Dr. Baltazár Dezső püspökünk halával emlékezett meg imádságában a nagy reformátorban működött isteni kegyelemről, majd Gróf Degenfeld József főgondnok adózott kegyeletos szavakkal Méliusz emlékenek a megnyitó beszédben, amelyben szólt Dr. Baltazár Dezső püspökünk amerikai útjának nehéz fáradságairól és gazdag gyümölcseiről. A legutóbbi közgyűlés óta elhunyt Gróf Degenfeld Sándor nagybányai, Csathó Zsigmond békésbányai gondnokok és ifj. Kiss Ferenc elhunytát fájdalmas szívvel jegyzi fel a közgyűlés. Ezután a szavazatbontás eredményeként megválasztott Dr. Vásáry István egyházkerületi világi aljegyző tett esküt. Püspökünk üdvözölte az új tisztviselőt, mint aki tősgyökeres debreczeni származásával s a városnál betöltött előkelő állásával (városi tanácsnok) erősíti azt a kapcsolatot, amely mindig megvolt a kerület és város között.

A közgyűlésnek sok élvezetet és tanulságot nyújtó száma volt S. Szabó József főgimnáziumi igazgató ünnepi beszéde Méliusz Péterről, az egyházkerület megszervezőjéről. A hú történelmi előadás, amely Méliusz szellemalakját élénk varázsolta, nagy hatást váltott ki a közgyűlésen, amely külön füzetben való megjelentetését mondta ki.

Osztatlan figyelem és érdeklődés kísérte Dr. Baltazár Dezső püspökünk jelentését amerikai gyűjtő útról, amelynek végeredmények pen püspökünk 16,000 dollárt, tehát 40 millió koronát tud jótékony célra fordítani. Ez az összeg alapítványként kezeltek és első sorban a kollégiumnak és szegény tanulóinak segítésére szolgál. Az alapítvány kezelésére az egyházkerület külön curatoriumot szervezett. Az amerikai gyűjtéssel kapcsolatban az egyházkerület a következő köszönő iratot intézte az amerikai adakozókhoz:

„Egyházkerületi közgyűlésünk mély megindultsággal nyujta át testvéri kezét a tengerentúli testvéri kezek megragadására, melyeket faji, felekezeti, nemzetiségi különbségeken felülemelkedő lélek indított áldozatos segedelemre, hogy a humanitás és kultúra egységesítő nagy eszményeiben a szívek összedobbanjanak, a lelkek egymásban testvérré ismerjenek s a kezek segítő munkára buzduljanak. A jelen gyűlölködő indulatain messze magasan túlemelkedő gondolkozás, mely az áldozat és segítség tényeiben oly fényesen revelálta magát, egyházkerületünket arra indítja, hogy közakarátát kifejezőleg ünnepélyes formában mondjon hálás köszönetet a szabad és boldog Amerika összes

tényezőinek s polgárainak, kik a nagy világhatalomtrófa egyik legigaztalanabbul s leghalálosabban sebzett nemzete vonagló tagjának, magyar református egyházunknak s ebben a tiszántúli egyházkerületünknek a nemes lélek fennkölttségével segítségére jöttek s a roskadozó intézmények alá erős támasztékokat vetettek s a sötét jövőn borongó lelkekbe reménysugárt keltettek, hogy a jelen irtózatossággal igazságtalansággal segíteni kész lélek a lelkiismereti szabadság klasszikus hazájában teljes fényében ragyog s ennek tüze rokonlányokba fog borúlni egy megértő új világ kiengesztelődést hirdető s teremtő kialakulásában.“

A közgyűlésnek egyik nevezetes mozzanata volt még Kiss Ferenc egyházkerületi lelkesítő főjegyzőnek lemondása. A 11 év óta hatalmas adminisztratív képességgel és pontossággal dolgozó generális notárius felé a kerület tagjai részéről őszinte kérések hangzottak el, amelyek őt maradásra akarták bírni. Ő azonban megmaradt lemondási elhatározása mellett, így széleskörű és nagy készséggel végzett munkáját nagy veszteségünkre ezután nélkülözniük kell.

A kerületi közgyűlés többi tárgya az alaposan elkészített előadói javaslatok szerint pergett le úgy, hogy a gyűlés 14-én befejeződött. A kollégiumi ügyek közül a tiszadada-i földek hasznosítása tekintetében megnyugvással vették tudomásul, hogy az idén ezek az ingatlanok 15 millió koronával járultak a kollégium háztartásához.

Az egyházkerületi közgyűlés idején 14-én este püspökünk és főgondnokunk vacsoráján, 15-én este a Rózsa Sándor pénztárnokunk 50 éves szolgálata alkalmából tisztelői által rendezett lakomán voltak együtt az egyházkerület és kollégium hivatalosai. A fél évszázados munkás iránt megnyilatkozó tiszteletadáshoz mi is kész szívvel csatlakozunk.

Különfélék

A kiadóhivatal jelentése és kérése. Midőn a lapkiadó-vállalat a folyó évre a Debreczeni Protestáns Lap évi díját 100 koronában állapította meg: azzal a számítással tette azt, hogy a nyomdai vállalat a lap nyomdai kiállításának díját egész éven át nem fogja emelni. Számításunkban csalakoztunk. A munkabérek és a nyomdai anyagok árának már az év közepén bekövetkezett emelkedés következtében a lap előállításai és a postai szétküldés költségei szokszorososan, több, mint négyszeresen emelkedtek. Az új áralakulás kényszerítő nyomása alatt a mi költségünk is többszörösen megnövekedett. Ennek következtében visszamenőleg az 1922-ik évre, kedvelenül bár, de kénytelenek vagyunk lapunk díját az évi 100 koronáról erre az évre 200 koronára emelni, kérvén t. lapjاراتóinkat, hogy úgy a még hátralékos 100 koronát, mint a felémelt újabb díjat is, méltóztassanak a kiadóhivatalhoz befizetni. Tekintve azt, hogy az egyes lapjاراتókhöz a postai levélportó magassága miatt külön-külön megkeresést, fizetési sürgetést nem küldhetünk: kérjük már a jelen kérésünkre teljesíteni

a díj befizetését. Az adósegélyes egyházakkal szemben a tartozás levonásával könnyű lesz az elszámolás. A mi annál megfelelőbbnek ígérkezik, mert ilyen módon úgy a beküldéssel, mint az utalvány-nak ilteni leadásával járó költségek ki lesznek kerülhetők. Erre való tekintetből vesszük magunknak azt a bátorságot, hogy mivel nem minden egyháznak van adósegélye: a lap díját ilyen esetben nyugtató küldés mellett a lelkész urak illetménye terhére számoljuk el. Ezzel a tartozás kiegyenlítése nemcsak az adós egyházra nézve könnyebbül meg, hanem a felszaporodott nyomdai számlák kifizetése is valószerűvé válik. Tisztelettel kérjük azért t. lapjainkat, hogy az itt közölteket tudomásul venni s eljárásunkat megszívlelni méltóztassanak. Az egyházmegyei nénytárnok urak, midőn az adósegélyt s a korpótléket az illetményesekhez szétküldik: a postai utalványszelvényén az egyházkerületi pénztártól hozzájuk megküldendő elszámolási jegyzék szerint az elszámolást feljegyezhetik.

Méliusz emlékét halálának 350. évfordulóján kegyeletesen ülte meg Debreczen. Az *egyházkerületi közgyűlésen* dec. 13-án Dr. Baltazar Dezső püspökünk megnyitó imádságában adott halát Istennek a Méliusz munkássága által közölt áldásaiért, majd S. Szabó József főgimnáziumi igazgató jellemezte lelkesen, nagy tudással és tanító erővel Méliusz munkásságának századokra kiható jelentőségét. Az emlékbeszédet az egyházkerület kinyomatja úgy, hogy még karácsonyra megjelenhessék. — A *Hittanszaki Önképző Társulat* dec. 10-én délelőtt 10 órakor a Csapokertben s délután 3 órakor az Ispotályi, Homokkerti, Teleky-utcai, Nyilas-telepi, Eötvös-utcai és Jókai-utcai elemi iskolákban tartott ünnepélyt, ahol Kocsis Iván, Kiss György, Bakos István, Barcza József, Kovács Kálmán, Derencsényi István és Seres Béla th.-ok mondtak alkalmi beszédet a nagy számmal egybegyűlt hallgatóságának. — A nagy reformátor halálának évfordulati napján, dec. 15-én a *Kálvinisták Templomegyesülete* és a *Hittanszaki Önképző Társulat* együttesen rendezett szép sikerű ünnepélyt a kollégium dísztermében, ahol a Kántus gyönyörű éneke után Dr. Baltazar Dezső püspökünk mondta el Lapunk vezető helyén közölt s Méliuszt igazán jellemző megnyitó beszédét. Ezt követte a Lapunk Tárca rovatában megjelent szép költemény, amelyet Baja Mihály írt ez alkalomra s amelyet Pelseskey Sándor kollégiumi szenior szavalt el nagy hatással. Az emlékbeszédet Dr. Révész Imre debreczeni lelképásztor tartotta, aki nagy koncepciójú és perspektívájú előadásában Méliusz jelentőségét és mai megünneplésének valódi módját mutatta fel. Beszédének közlését a mai számunkban megkezdtük. A Molnár Sándor 3. th. precíz zongorajátéka, Boda Ferenc 2. th. kidolgozott szavalata után a Kántus a gályarabok énekével rekesztette be a mely hatású emlékünnepelet. — A *debreczeni egyház presbiteriuma* dec. 15-én délután 3 órakor tartott gyűlésén Dr. Baltazar Dezső lelkészelnök méltatta Méliusz Péternek, Debreczen eme kiváló lelképásztorának korszakalkotó munkásságát.

A debreczeni tudományegyetem december 16-án délelőtt a kollégium dísztermében gróf Tisza István-emlékünnepelet tartott, amelyen Dr. Teghze Gyula rektor megnyitó szavai után Dr. Eli cher Gyula egyetemi tanár tartott ünnepi beszédet. Az ünnepély a Kántus énekével kezdődött és zárult.

Tanítókonferencia. A debreczeni református tanítók december 9-én délelőtt a kollégiumi díszteremben konferenciát tartottak, amelyen Imre Sándor államtitkár tartott gyönyörű és közvetlen előadást „Petőfi és a népiskola” címmel. A tanulságos előadás után Szabó Miklós tanító gyakorlati tanítása következett, amelynek tárgya a „Honfidal” megtanítása volt.

A Tisza István Tudományos Társaság első nyilvános ülését f. hó 12-én délután 5 órakor tartotta a kollégium dísztermében, amikor is Oláh Gábor író székfoglaló tanulmányt olvasott fel Petőfiről.

A vasárnapi iskolákról f. hó 15-én a debreczeni Kálvinisták Templomegyesületében értékes előadást tartott id. Victor János, a budapesti belmissziói munka eme kiváló vezető fia.

A berettyóújfalui Református Leányegyesület, mely tulajdonképen még a kezdet kezdetén áll és csak pár hónap óta (hetenként egyszer, bibliára keretében) tart összejövetelt, december 3-án nagyon jól sikerült karácsonyi vásárt rendezett a polgári leányiskolában. Az eladásra került tárgyakat (posztóbabák, játékok, raffia és kézimunkák) egytől-egyig a leányok készítették s így nemcsak a saját maguk számára szereztek szükséges és hasznos ismereteket, hanem így mindent boti áron alul adhattak el úgy, hogy a legszegényebb ember is vásárolhatott gyermekei számára karácsonyi ajándékot. Sok munka, fáradság, különösen pedig kitartás kellett, míg idáig eljutottunk, de a nemes törekvést megjutalmazta az Isten s a Leányegyesület ezen első nyilvános munkája által megnyerte a közönség bizalmát, legmelegebb pártfogását, a jótékonycélra pedig 50 (ötven) ezer koronát juttatott.

Pataky Gyurika, Pataky László nyiregyházai református lelkész 3 hónapos kis fia, november 25-én meghalt. — Legyen áldott emléke!

Adósegély-hírdetés.

Egyházkerületünk egyházai részére az alább felsorolt adócsökkentési segélyek érkeztek az egyházkerületi pénztárhoz az 1922. évi első és második félévre. Felkérem a nt. lelkész urakat, hogy a gondnok által is aláírott, bélyegtelen nyugtát az egyházmegyei pénzkezelő úrhoz küldjék be. A pénzkezelő urak szíveskedjenek a kivétel nélkül teljesen összeszedett nyugtákat kifizetés végett ki-

mutatás kapcsában az egyházkerületi pénztárhoz beküldeni. A nyugta szövege a következő:

Hivatalos nyugtatvány

K f, szóval is
 koronáról, amennyit 1922. I. feléről; továbbá koronáról, amennyit 1922. II. felére, összesen koronát a református egyetemes adóalapból a i egyházközség részére megállapított adócsökkentési segély címén a tiszántúli egyházkerület pénztárából felvettünk.

Kelt év hó n.

lelkész.

gondnok.

Alsószabolcs-hajdúvidéki egyházmege. Balmazújváros (magyar) K 1549+15490=17039, Balmazújváros (német) K 1204+12040=13244, Hajdúszoboszló K 4929+49290=54219, Nadudvar K 2589+25890=28479, Nyíracsad K 318+3180=3498, Nyírábrány K 414+4140=4554, Nyírmartonfalva K 1387+13870=15257, Polgár K 194+1940=2134, Püspökladány K 5512+55120=60632, Sáp K 1116+11160=12276, Tetlen K 530+5300=5830, Tiszadob K 1380+13800=15180, Tiszacséze K 2804+28040=30844, Tiszadada K 37+370=407, Tiszaeszlár K 1062+10620=11682, Tiszánagyfalu K 217+2170=2387, Vámospéres K 779+7790=8569. *Békésbányai egyházmege.* Békés K 2728+27280=30008, Békéscsaba K 801+8010=8811, Békéssámszon K 557+5570=6127, Békésszentandrás K 805+8050=8855, Csongrád K 161+1610=1771, Doboz K 1139+11390=12529, Földeák K 571+5710=6281, Füzesgyarma K 1354+13540=14894, Gadoros K 601+6010=6611, Gyoma K 2719+27190=29909, Gvula K 1512+15120=16632, Gvulavári K 764+7640=8404, Kétegyháza K 59+590=649, Magyardombegyháza K 209+2090=2299, Nagymajlát K 825+8250=9075, Oroshaza K 623+6230=6853, Püspöktele K 80+800=880, Szarvas K 1718+17180=18898, Szeged K 1265+12650=13915, Szentés K 5457+54570=60027, Vesző K 3406+34060=37466. *Beregi egyházmege.* Barabás K 1831+18310=20141, Beregdaróc K 1168+11680=12848, Beregsurány K 640+6400=7040, Csaroda K 1173+11730=12903, Fejécske K 292+2920=3212, Gelénes K 1378+13780=15158, Gergelyi K 299+2990=3289, Gulács K 572+5720=6292, Hete K 461+4610=5071, Jánd K 902+9020=9922, Márk-papi K 690+6900=7590, Mátyus K 598+5980=6578, Nagylónya K 992+9920=10912, Tákos K 829+8290=9119, Tiszaadony K 725+7250=7975, Tiszakerecsény K 1242+12420=13662, Tiszaszalka K 748+7480=8228, Tiszavid K 238+2380=2618, Tivadár K 435+4350=4785, Ugornya K 445+4450=4895, Vámosatya K 1378+13780=15158, Vasárosnamény K 1161+11610=12771. *Bihari egyházmege.* Berettyószentmárton K 611+6110=6721, Biharkeresztés K 710+7100=7810, Bojt K 315+3150=3465, Csökmő K 1769+

17690=19459, Darvas K 292+2920=3212, Furta K 484+4840=5324, Nagykereki K 865+8650=9515, Vancsod K 398+3980=4378. *Debreczeni egyházmege.* Alsójózsa K 351+3510=3861, Berettyóújfalú K 1156+11560=12716, Bihar-nagybajom K 1769+17690=19459, Bihartorda K 515+5150=5665, Danesháza K 317+3170=3487, Felsőjózsa K 772+7720=8492, Hajdúsámszon K 2272+22720=24992, Henczida K 359+3590=3949, Hosszúpályi K 380+3800=4180, Konyar K 77+770=847, Martinka K 195+1950=2145, Mikepéres K 412+4120=4532, Nagyrabé K 479+4790=5269, Pocaj K 60+600=660, Sárretudvari K 1019+10180=11198, Szerep K 1063+10630=11693, Vértés K 720+7200=7920. *Érmelléki egyházmege.* Ámosd K 1051+10510=11561, Bagamér K 1080+10800=11880, Komád K 964+9640=10604, Újléta K 620+6200=6820. *Felsőszabolcsi egyházmege.* Ajak K 247+2470=2717, Anacs K 816+8160=8976, Benk K 191+1910=2101, Berkesz K 725+7250=7975, Beszterecz K 314+3140=3454, Demecser K 437+4370=4807, Dombrád K 405+4050=4455, Döge K 1553+15530=17083, Eperjeske K 704+7040=7744, Fényeslitke K 625+6250=6875, Gemzse K 518+5180=5698, Gyulaháza K 851+8510=9361, Gyüre K 402+4020=4422, Kécske K 923+9230=10153, Kisvarsány K 627+6270=6897, Kisvárda K 212+2120=2332, Komoró K 382+3820=4202, Kopócsapáti K 315+3150=3465, Laskod K 494+4940=5434, Lövépetri K 552+5520=6072, Mándk K 365+3650=4015, Mezőladány K 319+3190=3509, Nagyvarsány K 806+8060=8866, Nyírkarász K 566+5660=6226, Nyírlövő K 323+3230=3553, Nyírmada K 501+5010=5511, Nyírtass K 660+6600=7260, Pap K 175+1750=1925, Petneháza K 259+2590=2849, Rétközberencs K 578+5780=6358, Revarányos K 475+4750=5225, Szabolcsbáka K 803+8030=8833, Szabolcsveresmart K 383+3830=4213, Székely K 553+5530=6083, Tiszakanyar K 599+5990=6589, Tiszamogyorós K 1042+10420=11462, Tiszaszentmárton K 902+9020=9922, Tornyospálca K 552+5520=6072, Tuzsér K 294+2940=3234, Újkenéz K 488+4880=5368. *Heresnyákúrsági egyházmege.* Abád K 387+3870=4257, Bucatelep K 479+4790=5269, Dévaványa K 2570+25700=28270, Kenderes K 281+2810=3091, Mezőtúr K 3481+34810=38291, Tiszabura K 209+2090=2299, Tiszafüred K 495+4950=5445, Tiszaigar K 502+5020=5522, Tiszaroff K 1715+17150=18865, Tiszásas K 62+620=682, Tiszaszalok K 831+8310=9141, Tiszaszentimre K 307+3070=3377, Tiszaszöllös K 1023+10230=11253, Tiszaug K 337+3370=3707, Törökszentmiklós K 1377+13770=15147. *Középszabolcsi egyházmege.* Apagy K 455+4550=5005, Balkány K 251+2510=2761, Balsa K 311+3110=3421, Besenyőd K 457+4570=5027, Encsényes K 757+7570=8327, Gosteréd K 144+1440=1584, Kallósemjén K 205+2050=2255, Kemece K 453+4530=4983, Kisléta K 192+

1920=2112, Kótaj K 385+3850=4235. Lórántháza K 716+7160=7876, Nagykálló K 280+2800=3080, Nyírbátor K 2325+23250=25575, Nyírbogát K 341+3410=3751, Nyíregyháza K 1179+11790=12969, Nyírgelse K 385+3850=4235, Nyírgyulaj K 819+8190=9009, Nyíribrony K 434+4340=4774, Nyírlákó K 584+5840=6424, Nyírkérés K 414+4140=4554, Nyírmibalydi K 296+2960=3256, Nyírtét K 552+5520=6072, Nyírtura K 671+6710=7381, Ófehértó K 803+8030=8833, Oros K 364+3640=4004, Ór K 1119+11190=12309, Piricse K 615+6150=6765, Ramoc-aháza K 374+3740=4114, Rohod K 540+5400=5940, Sényő K 168+1680=1848, Szabolcs K 34+340=374, Szakoly K 386+3860=4246, Téglás K 847+8470=9317, Tiszarád K 217+2170=2387, Újfehértó K 234+2340=2574, Vaja K 1088+10880=11968, Vencsellő K 396+3960=4356. *Nagybányai egyházmegye.* Garbóc K 536+5360=5896, Kishodos K 468+4680=5148, Kispalád K 849+8490=9339, Magosliget K 545+5450=5995, Méhtelek K 862+8620=9482, Nagyhodos K 568+5680=6248, Tisztaberek K 774+7740=8514, Uszka K 375+3750=5125. *Nagykárolyi egyházmegye.* Fabianháza K 755+7550=8305, Gebe K 666+6660=7326, Hodász K 499+4990=5489, Ilk K 394+3940=4334, Jarmi K 877+8770=9647, Kántorjánosi-Nyíriköd K 751+7510=8261, Mátészalka K 795+7950=8745, Merk K 830+8300=9130, Nagydobos K 785+7850=8635, Nyírmeggyes K 978+9780=10.758, Nyírpara-znya K 225+2250=2475, Ocsva K 1198+11.980=13.178, Ocsvaapáti K 827+8270=9097, Ópályi K 493+4930=5423, Papos K 281+2810=3091, Szamosszeg K 554+5540=6094, Vitka K 101+1010=1111. *Nagyszalontai egyházmegye.* Berék öszörmény K 507+5070=5577, Biharugra K 560+5600=6160, Körösnagyharsány K 283+2830=3113, Körösszegapáti K 560+5600=6160, Kötegyán K 831+8310=9141, Mezősas K 1066+10.660=11.726, Sarkadkeresztúr K 90+900=990. *Szatmári egyházmegye.* Botpalád K 889+8890=9779, Csaholez K 655+6550=7205, Csaszló K 424+4240=4664, Csenger K 802+8020=8822, Csengersima K 415+4150=4565, Csengerújfalu K 254+2540=2794, Czégyendányád K 458+4580=5038, Darnó K 275+2750=3025, Fehérgyarmat K 766+7660=8426, Fülesd K 601+6010=6611, Fülöpös K 618+6180=6798, Fülöpösarócz K 618+6180=6798, Gacsály K 678+6780=7458, Géberjén K 530+5300=5830, Györtelek K 855+8550=9405, Gyügye K 824+8240=9064, Hermányszeg K 713+7130=7843, Jank K 427+4270=4697, Kérszemjén K 162+1620=1782, Kisnamény K 460+4600=5060, Kis-zekeres K 360+3600=3960, Kocsord K 1142+11.420=12.562, Komlódtótfalu K 516+5160=5676, Kölese K 556+5560=6116, Kömörő K 823+8230=9053, Majtis K 449+4490=4939, Mánd K 419+4190=4609, Milota K 867+8670=9537, Nábrád K 415+4150=4565, Magyar K 696+6960=7656, Nagygéc K 480+4800=5280, Nagyszekeres K 736+7360=8096, Nemesborzova

K 383+3830=4213, Panvola K 613+6130=6743, Penyige K 499+4990=5489, Porosalma K 70+700=770, Rapolt K 577+5770=6347, Sankád K 837+8370=9207, Szamosangyalos K 821+8210=9031, Szamosbecs K 399+3990=4389, Szamoskér K 412+4120=4532, Szamossalyi K 409+4090=4499, Szamostatárfalva K 417+4170=4587, Szamosújjak K 708+7080=7788, Szatmárcseke K 1336+13.360=14.696, Szatárörkörlő K 1076+10.760=11.836, Tiszabecs K 550+5500=6050, Piszacsécse K 691+6910=7601, Tiszaköröd K 917+9170=10.087, Tunyog K 388+3880=4268, Turisvándi K 775+7750=8525, Turricse K 591+5910=6501, Tyukod K 1443+14.430=15.873, Vámosoroszi K 1307+13.070=14.377, Ura K 350+3500=3850, Zarályán K 781+7810=8591.

Amint a nyugta szövege mutatja, méltóztassanak a hirdetésben elől írott tételt 1922. I. felére, az utána írott tételt, mely az előzőnek tízszeres összege, a II-ik félére nyugtázni s utána a két tételt összegezve is bejegyezni.

A tévesen netalán ide küldött nyugtát nem kezelheti a pénztár.

Debreczen, 1922 december 6.

Kiváló tisztelettel

Rózsa Sándor
egyhker. pénztárnok.

Pályázati hirdetés.

A debreczeni református tanítónőképző-intézetnél rendszeresített s nyugdíjazás folytán megüresedett egyik rendes tanári állásra és pedig a 2. pedagógiai tanszékre pályázat hirdetik.

E tanszéken működő tanár kötelessége egyes pedagógiai tárgyak tanításán és a gyakorlati tanítások egy részének vezetésén kívül nyelv-történeti órák ellátása is.

Pályázhatnak elsősorban tanító öképző-intézeti pedagógiai, vagy ennek hiánya esetén nyelv-történeti képesítésű, másodsorban középiskolai nyelv-történeti képesítésű férfiak és nők. Azon pedagógiai képesítésű tanárok, akik nyelv-órákat is el tudnak látni, egyenlő pályázati feltételek esetén előnyben részesülnek; úgyszintén az 1922. évi I. t.-c. 24. §-a alapján szabályszerű elbírás alá eső alkalmazottak is.

Javadalom: ha kezdő tanár, a IX. fizetési osztálynak, ha már működött, miniszteri beleegyezés esetén az ő már megszerzett fizetési osztályának megfelelő törz fizetés, amelyből 2400 korona és a fizetési osztályának megfelelő lakbér, valamint öt izbeni 200 koronás ötdéves korpótlék az egyháztól, fizeték-kiegészítés és minden megillető pótlék az államtól jár.

Kellően felszerelt pályázati kérvények 1923. jan. 10-ig a debreczeni református tanítónőképző-intézet igazgatóságához (Kö-suth-utca 33. szám) nyújtandók be. Az állás a döntés után azonnal elfoglalandó.

Debreczen, 1922 dec. 1.

Szele György,
az igazgatótanács elnöke.

Pályázat.

Az enyehesi (Szabolcs m.) református egyház pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Fizetés: 3 szobából álló szép lakás, előszoba, konyha, kamara, pince s melléképületek. Készpénz 364 korona az egyház pénztárából. Egy hold kert, 20 hold 815 □-öl forduló birtok, 6 drb marha legeltetési jog, 25 (huszonöt) köböl gabona részint természetben, részint a minden év szeptember elsején lévő helyi piaci áron. Temetésekért törvény szerinti stóla. A községtől az ismétlő iskolásokért évi 50 korona. A most megvont államsegély felebbezés alatt van, amennyi államsegélyt fog kapni esetleg a megválasztott tanító, ugyanannyi fog leszámíttatni a 25 köböl gabona árából. Kötelesség: a III—VI-ik vegyes osztályok tanterv szerinti tanítása, kántori teendők végzése, kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén helyettesítés, egyházi énekkar szervezése, vezetése, belmisszói munkában lelkésznek segédkezés. Utód a kertben lévő új lucernásért mag áraban 500 koronát tartozik megteríteni. „B” listás menekült tanítók előnyben. Református vallású, okleveles kántori képesítéssel is bíró tanítók pályázhatnak. Kérvények, melyekben melléklendő a kommunizmus alatti magaviseletet igazoló bizonyítvány is, a pályázati hirdetés megjelenésétől számított 14 napon belül adandók be iskolaszéki elnökhöz. Személyes megjelenés előnyös, útiköltség nem térítetik meg. A megválasztott állását elfoglalni azonnal köteles. Kérvények visszaküldéséhez postabélyeg csatolandó.

Pályázat.

A váncsodi (Bihar m.) református egyház pályázatot hirdet a meghirdetéstől számított tíz nap alatt harmadik tanítói állásra. Javadalom: az egyháztól 9000 korona évnegyedes előlegekben, kettő padolt szoba, bótolt konyha, kamarából álló lakás, pince, sertésöl, kertpótlék természetben. Többi állami-segély. Kötelesség: az egyháztanács által kijelölt osztályok — jelenleg I—II. vegyes osztály — vezetése, egyházi énekkar, ifjúsági egyesület szervezése, vezetése tanítótársaival; zenetudás, jó ének-lés előny; szükség esetén kántor és lelkész helyettesítése, templombajárás. Csak férfiak pályázhatnak. Menekültek, B listások, orgonisták előnyben. Okmányok a kommunizmus alatti magatartást bizonyítóval együtt a lelkészi hivatalhoz küldendők. Választás után az állás azonnal elfoglalandó.

Pályázat

a szamosbecsi (u. p. Csenger) református kántortanítói állásra.
Javadalom: 12 kat. hold föld, 10 köböl búza, 4 öl fa, lakás természetben, 288 koronára értékelve. Államsegély.

Kötelesség: Elemi- és ismétlő iskola tanítása, kántori teendők, kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén templomi szolgálat. Presbiteri jegyzőség. Beruházás 9100 korona. Pályázati határidő december 30. Állás azonnal elfoglalandó.

Presbiterium.

Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyház könyvnyomda vállalata.

Legszebb es legalkalmasabb

karácsonyi ajándékok.

Református férfiak részére:

Méliusz világító lámpásának sugarai,

amely könyvből a XVI. század, Méliusz Péter püspök kora ragyog e énk és Dr. Baltazár Dezső püspök mesteri é őszava, S. Szabó József tömör, tartalmas életírása után Dr. Erdős Károly gondos szemelvényében a nagy püspök gazdag gondolatvilága 350 év távlatából lövel fényesóvákat a mai közönös református embervilág é é biztos útmutatóul. Ára 300 kor.

Református nők részére:

Az imádkozó magyar.

Istennel belső lelki kapcsolatban élő deiső elődeink buzgó-ságának vízből, a mi nehéz időnkben való hitbe i megteljesedésre ezt az izléses és tartalmas gyűjteményt Dr. Révész Imre állította egybe. Mindenkinek, de kiváltképen nőknek igen alkalmas ajándék.

Ára papírkötésben K 300.—
vászon kötésben K 500.—
béleit vászon kötésben, tokban K 1000.—
egész bőr kötésben, tokban . K 200.—

Gyermekek részére:

Tiszteletes bácsi meséskönyve.

Tóth János lelképásztornak eleven meseszövevéssel megírt és Oláh István rajzművész finom illusztrációival kiadott elbeszélő kötete. A gyermek élvezi és tanulságokat merít belőle.

Ára eredeti keménytáblájú kötésben K 200.—

Debreczeni meséskönyv.

E színes kötő-ű remek munkát Gyökössy Endre, az ismert-nevű ifjú író nagy lelkesedéssel és szeretettel írta, Mühlbeck Károly pedig szakavatottsággal megfelelő képekkel ékesítette.

Ára eredeti félvászon kötésben K 3.0

Mindenkinek részére

Az én vallásom

c. kis könyvecske, amely a református öntudat erősítésére írt népszerű és alapos könyvek között ma a legelterjedtebb. Ebben az évben tavasszal indult útjára s már a második tízezer példány kél belőle.

Ára papírkötésben K 75.—
Vászon kötésben K 100.—

Kaphatók a Debreczen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület

„MÉLIUSZ”
KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN
DEBRECZEN, FERENC JÓZSEF-ÚT 26.